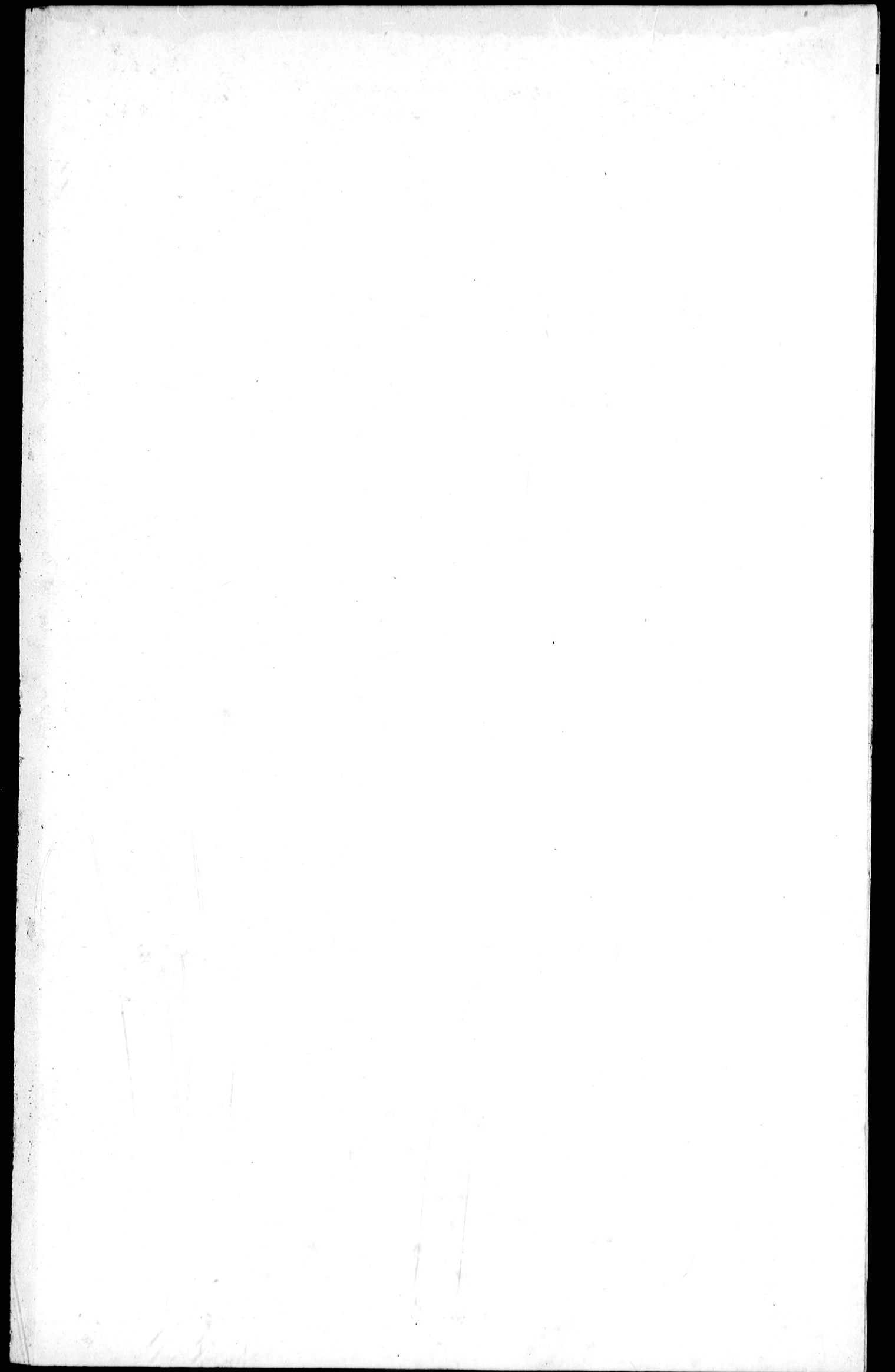

u.
5

C
№ 997

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2911 140 2

Ed. Buisson

Qu. 45'
n. 111.

VOORSTELLEN,

betreffende het beramen van middelen tegen de Longziekte onder het Rundvee, in de Provincie Vriesland, het vinden der daartoe noodige kosten, enz., door Gedeputeerde Staten dier Provincie gedaan aan de STATEN van dezelve, in de Buitengewone Vergadering, gehouden den 1° Mei 1848.

EDEL GROOT ACHTBARE HEEREN!

De zaak, welke eene buitengewone zamenkomst van UEd. Gr. Achtb. heeft noodzakelijk gemaakt, is voor de welvaart dezer Provincie van het grootste belang. Welk onderwerp toch kan voor de Staten van dezelve gewigtiger zijn dan dat, hetwelk de hoofdbron van *Vrieslands* inwendigen rijkdom, den onschatbaren Veestapel van dat Gewest, betreft? Welk onderwerp zoude aan dezelve meer belangstelling kunnen inboezemen, dan dat, hetwelk zich oplost in eene beantwoording der vraag:

Zal die Veestapel prijs gegeven worden aan het gevaar van verwoesting door de besmettelijke longziekte, welke ook in dit gewest hare sporen vertoont, en, zonder krachtdadigen wederstand, met onberekenbaar verderf dreigt, of zullen maatregelen worden beraamd, om dat verderf, zoo veel menschelijke krachten toelaten, af te weren en opofferingen te doen en te vergen, om het verwijt van verwaarloozing der hoogste Provinciale belangen te ontgaan, en niet roekeloos der ingezetenen welvaart op het spel te zetten?

De beantwoording dier vraag, in beginsel en toepassing, wierd reeds uitgemaakt, toen door UEd. Gr. Achtb. in het jaar 1844, op ons voorstel, een Reglement tot voorkoming der verspreiding van de longziekte onder het rundvee in deze Provincie werd gearresteerd, hetwelk echter tot nog de Koninklijke goedkeuring niet heeft mogen verwerven, en ook daarom nader ter sprake zal komen; toen ook verder door UEd. Gr. Achtb. op de Provinciale Begrotingen voor de jaren 1847 en 1848 geldsommen werden voorgedragen, ter onzer beschikking, om daaruit bij voorkomende gelegenheden te kunnen bestrijden de schadevergoedingen, te verleenen voor het doen dooden of afmaken van schijnbaar gezond of van door de longziekte aangetast te zijn verdacht vee, zoo mede de kosten, vallende op de te nemen maatregelen tot wering van die ziekte en van der lver verspreiding, voor zoo ver die uitgaven mog-

ten geblijken niet uit het fonds voor den landbouw te kunnen worden voldaan.

Was het echter toen nog geheel of gedeeltelijk onzeker, in hoe verre men op ondersteuning uit het fonds voor den landbouw zoude kunnen rekenen, thans kunnen wij aan UEd. Gr. Achtb. te kennen geven, dat alle hoop en onzekerheid in dat opzigt opgeheven zijn en dat, naar de beperkingen, welke de Regering heeft geoordeeld te moeten stellen bij den maatregel van *dooding* van longziek of verdacht vee, den Vrieschen veehouder een zeer beperkt uitzigt geopend blijft eenige vergoeding te erlangen uit het fonds, hetwelk volgens de Wet van den 30 Mei 1840 (Staatsblad no. 16) is bijeen gebracht.

Wij achten het vóór alles van belang UEd. Gr. Achtb. daaromtrent voldoende in te lichten, ten einde het standpunt te doen kennen, van waar de voorstellen, welke door ons zullen worden aangeboden, moeten beoordeeld worden.

Op bladz. 34 en 35 eener handleiding ter geregelde uitvoering der wetten van den 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842 (Staatsblad no. 16 en 21), uitgevaardigd op den 1 November 1843 door den toenmaligen Minister van Binnenslandsche Zaken, wordt betrekkelijk de gevallen, in welke het dooden van longziek vee te pas komt, het navolgende gelezen:

» Wat het *dooden* of afmaken van het *longziek* vee betreft, zoo zou, in-
 » dien de krachten van het fonds voor den landbouw zulks gedoogden, of de
 » Regering er in had mogen slagen, om het denkbeeld eener verhooging van
 » de bij de wet van 1840 uitgeschreven belasting ingang te doen vinden bij
 » de Staten Generaal, een ruimer gebruik hebben kunnen worden gemaakt van
 » het middel van afmaking, eensdeels om, bij het wegvallen der vergoeding we-
 » gens gestorven vee, in eene ruimere mate dit gemis voor de veehouders te
 » vervangen; anderdeels om zoo veel te krachtadiger de ziekte tegen te gaan,
 » ook in die streken, waar zij reeds heerschende is, vermits ook dáár wezen-
 » lijk en zelfs een groot voordeel mag worden verwacht van het dadelijk op-
 » ruimen van het kennelijk zieke vee, hetwelk anders bleef leven en nu ook
 » in het leven zal gelaten worden, in afwachting *of* van den uitslag der aan-
 » gewende geneesmiddelen, *of* van den natuurlijken dood van het vee, waar-
 » door aan de ziekte alle gelegenheid gegeven wordt, om zich meer en meer
 » te verspreiden.

» Vermits echter het afmaken van longziek vee, op dien voet, tot uitgaven
 » zou leiden, welke uit het fonds voor den landbouw, niet meer kunnen
 » worden bestreden, zoo is het noodig in deze eenen middelweg te kiezen,
 » en behoort men voortaan, in het algemeen, niet meer tot het dooden van
 » door longziekte aangetast rundvee over te gaan, dan wanneer die ziekte voor
 » het eerst waargenomen wordt, op eene plaats, liggende *in het midden van*

» eenen omtrek van twaalf uren middellijns , binnen welken in de laatste zes maanden de bedoelde ziekte niet heeft bestaan.

» Nam men dien afstand korter , dan zouden er denkelijk in eenige Provincien weinige plaatsen overblijven , alwaar het dooden van geheele stallen niet zou moeten , althans kunnen worden ingevoerd , waarvan de uitgaven de bekende krachten van het fonds voor den landbouw zouden te boven gaan.»

Wij laten dáár , Edel Groot Achtbare Heeren ! of de Regering of Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken op wettige wijze door eene van allen vorm ontbloote zoogenaamde Handleiding beperkingen konde daastellen van de voorschriften der wet van 30 Mei 1840. Genoeg zij het op te merken , dat de drangreden , die daartoe voerde , duidelijk aangegeven wordt in het zoo even aangehaalde. De krachten , namelijk , van het fonds voor den landbouw , hetwelk door geene nieuwe bijdragen werd gesteund , schoten voor het doel te kort. Reeds in het jaar 1842 , en dus nog vóór dat het derde jaar van de vijfjarige heffing der belasting was vervlogen , deed de aanzienlijke uitbreiding , welke bij de wet van 30 Mei 1840 was gegeven aan de toekenning van schadevergoedingen uit het fonds voor den Landbouw , de renten van hetzelfde , gevoegd bij de opbrengst der bij die wet voorgeschreven belasting , ongenoegzaam zijn tot bestrijding daarvan , en werd daarom wettelijke beperking in de schadevergoeding aangebragt door de wet van 9 Julij 1842 , (Staatsblad no. 21); — doch ook deze beperking was ongenoegzaam , en toen nu pogingen bij de Staten Generaal , om eene verhooging der belasting , volgens de wet van 1840 , te erlangen , faalden , moest , dit valt niet te ontkennen , de feitelijke noodzakelijkheid de Regering voeren tot nadere inkrimping der gevallen van schadevergoeding. — Wanneer dus al de vorm , waarin zulks geschiedt , uit een regtskundig oogpunt , voor critiek vatbaar kan zijn , en het verkieslijker had kunnen wezen op nieuw bij eene wet daartoe te doen overgaan , stellen echter de omstandigheden buiten kijf , dat alleen erkende ongenoegzaamheid van het fonds voor den Landbouw aanleiding gaf daartoe.

Als intusschen de regel , daartoe op blz. 35 der genoemde Handleiding gesteld , in toepassing gebragt wordt , dan is het , na de reeds in deze Provincie plaats gehad hebbende ziektegevallen , niet wel denkelijk , dat zich , bij andere onverhoopt nieuwe gevallen , de beperkende casus zal opdoen , of wel het daarvoor aangegeven criterium zal aanwezig zijn , namelijk *eerste waarneming op eene plaats , liggende in het midden van eenen omtrek van TWAALF UREN MIDDELLIJNS , binnen welken , in de laatste zes maanden , de ziekte niet heeft bestaan.* — De Regering is , wel is waar , van eene rigoureuze toepassing hiervan in deze Provincie in sommige gevallen afgeweken , en wel bepaaldelijk in de vier laatste ziekte gevallen over 1847 , en mede in het eer-

ste over 1848, hetwelk in de maand Januarij plaats greep; doch na dien tijd heeft Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken gedifficulteerd in het verstrekken, van magtiging tot dooding op den Heer Staatsraad, Gouverneur, zoodat alle ^{zants} ~~zants~~ door ons, volgens de wet, verstrekte last tot dooding heeft moeten geschieden, zonder uitzigt van vergoeding uit het fonds voor den Landbouw, wanneer namelijk het bij de Handleiding voorgeschrevene, in stede van de wet, in dezen tot grondslag moet worden aangenomen.

De toepassing derhalve van den bedoelden regel leidt tot de waarschijnlijkheid, dat nu niet meer op te gemoetkoming uit dat fonds kan worden gerekend, met andere woorden, dat de kosten der middelen tot voorkoming en wering van verspreiding der longziekte, nu en voortaan, geheel uit den boezem zelve der Provincie zullen moeten worden bestreden.

Om deze waarschijnlijkheid niet alleen bij wege van gevolgtrekking aan te nemen, maar ook op eene officiele wijze UEd. Gr. Achtb. deswege te kunnen inlichten, hebben wij ons tot Zijne Excellentie den tegenwoordig tijdelijken Minister van Binnenlandsche Zaken gewend, met beleefd verzoek om mededeeling aangaande den toestand van het fonds voor den Landbouw, in opzichte tot de te verleenen schadevergoedingen, bij afmaking van besmet en schijnbaar gezond rundvee, en wel bepaaldelijk aan Zijne Excellentie de vraag voorgesteld: Of dat fonds reeds nu zoodanig is uitgeput, of althans voortaan, na aftrek van uitgaven, welke daaruit bij voortdoring moeten gekweten worden, in den regel ontoereikende moet worden geacht, om daaruit in alle voorkomende gevallen van afmaking te voorzien, zonder eenige dier beperkingen in acht te nemen, welke wel de Handleiding, doch niet de Wet, aan het Provinciaal Bestuur, ter opvolging, voorschrijft? Bij eene missive van den 8 April dezes jaars, no. 140, lett. B, 6^e Afdeeling, werd door Zijne Excellentie de Minister, zonder eenige toelichting of nadere aanduiding, eenvoudig hierop gemeld, dat, *wanneer er vee wordt afgemaakt in overeenstemming met het geen is voorgeschreven op p^a. 35 der Handleiding tot geregelde uitvoering der wetten van 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842, (Staatsbladen no. 16 en 21:) ALS DAN de deswege aan de eigenaars toekomende schadevergoeding uit het fonds voor den Landbouw zal worden uitgereikt.* — Door dit in sommige opzigten ontwijkend antwoord, in verband met de meergezegde Handleiding, is alzoo voor eene uitgemaakte zaak aan te nemen, dat het fonds voor den Landbouw hier niet meer, althans niet veel meer, kan baten, om kosten van maatregelen tegen de Longziekte, of derzelve verspreiding, te bestrijden.

Bij die daardoor in zekerheid verkeerde waarschijnlijkheid, nu, werd het voor ons eene noodzakelijkheid, UEd. Gr. Achtb., in eene buitengewone bijeenkomst, voorstellen tot vinding van fondsen daartoe aan te bieden, naar dien de op de Provinciale Begrooting toegestane f 14000 —, reeds voor een

groot deel geabsorbeerd door de schadevergoedingen voor de drie laatste afmakingen, bij het sints op nieuw te voorschijn treden der ziekte, aldra ongenoegzaam zal zijn. — Wij zouden dus spoedig in het geval komen van de maatregelen tot voorkoming of wering van verspreiding achterwege te moeten laten, uit hoofde der onmogelijkheid, om aan den veehouder of eigenaar die vergoeding te verzekeren en te verstrekken, waarop hij regtmatige aanspraak heeft, zoodra het openbaar gezag, voor het algemeen belang, bij maatregel van veiligheid en politie, zijn rundvee doet afmaken.

Geene hulp meer uit het fonds voor den Landbouw — ongenoegzaamheid van toegestane fondsen op de Provinciale Begrooting — gebiedende noodzakelijkheid derhalven om of geene afdoende maatregelen meer tegen de verderfelijke longziekte te bezigen of andere en meerdere fondsen daartoe voor ons beschikbaar te stellen — ziet daar het standpunt der zaak, de omstandigheden, welke UEd. Gr. Achtb. hier doen zamen komen. — Welken weg daarbij moest worden gekozen, is ons niet twijfelachtig voorgekomen. Wij zouden toch in onze oogen eene zware verantwoordelijkheid op ons hebben geladen, wanneer wij niet zoo spoedig mogelijk UEd. Gr. Achtb. in de gelegenheid trachteten te stellen om middelen te beramen, welke strekken kunnen tot wering en voorkoming van verspreiding der longziekte. — Immers niemand Uwer kan of zal den Vrieschen Veestapel aan verderf ten prooi willen geven!

Het standpunt alzoo aangewezen hebbende, van waar door UEd. Gr. Achtb. de door ons aan te bieden voorstellen beoordeeld behooren te worden, achten wij de behandeling van derzelver onderwerp nog te moeten doen vooraf gaan door eene opmerking omtrent het nog werken en verbindbaar bestaan der wetten van 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842. Bij ons bestaat geen de minste twijfel dienaangaande. Bedenkingen echter daar tegen schijnen hier en daar gerezen te zijn en de mogelijkheid, dat ook bij dezen of genen van UEd. Gr. Achtb. dezelve geheel of gedeeltelijk bestaan, noopt ons dit punt niet onaangeroerd te laten.

Hoezeer de heffing der belasting op de runderen temporair is geweest volgens de wet van 1840, is het echter, tenzij men alle gezonde en consequente redenering aan den kant wille stellen, waar, dat het tijdelijke dier heffing in gevolg vreemd is aan het daardoor bij een gebragte fonds zelven. — Dat fonds nu bestaat nog. — Alle wettelijke bepalingen welke zijn voorgeschreven in opzigte tot daaruit te verleenen schadevergoedingen, bestaan daarom evenzeer nog. — Weinig doet het er toe af, of de krachten van dat fonds verzwakt zijn; of hetzelve niet op genoegzaam ruime schaal kan beantwoorden aan het doel, kortom, weinig doet het er toe af, *hoe groot of dat fonds nog is*, zoodra slechts deszelfs nog aanzijn niet betwist kan worden. Eerst dan toch, als hetzelve *geheel* opgeheven, vernietigd of geabsorbeerd was, zou

zich met mogelijkheid de questie kunnen opwerpen: Of, bij niet meer bestaan van het hoofdobject der wet, hare verdere, de schadevergoeding regerende en politie bepalingen, nog zouden kunnen geacht worden van kracht te zijn? Voor zoo verre sommigen in de meening hebben mogen verkeeren, dat het fonds voor den Landbouw niet meer zoude bestaan, mogen wij in het midden brengen, dat alle twijfel nu deswege weggenomen is door de hiervoor aangehaalde missive van Zijne Excellentie den tijdelijken Minister van Binnenlandsche Zaken. — Immers Zijne Excellentie zegt daarbij, hoezeer met beperking, wat de gevallen aangaat, bepaaldelijk nog schadevergoeding uit dat fonds toe.

Wij achten het daarom niet noodig in een onderzoek te treden omtrent het punt, of niet de met de belasting en het fonds zelve in verband staande bepalingen der wet, nog wettiglijk zouden kunnen werken, wanneer het fonds voor den Landbouw zelf niet meer mogt bestaan; of namelijk niet alle bepalingen der wetten van 1840 en 1842, die penaal van aard zijn en den eigenaar van besmet of verdacht vee aan de maatregelen van het openbaar gezag onderwerpen, als op zich zelve staande *voorschriften van politie* nog zelfstandig zouden kunnen werken, al ware alle fonds voor den Landbouw facto verdwenen. De redenering, dat men in die wetten wel moet onderscheiden derzelve finantieel deel, de bepalingen welke het gebruik en de aanwending daarvan regelen, en derzelve zoo te noemen *politie-gedeelte*, voorschriften behelzende tot verzekering der veiligheid tegen overbrenging en verspreiding van besmetting, zou daarbij van gewigt kunnen zijn; doch het is overbodig daarin verder te treden, daar zeer zeker het eerst aangevoerde voldoende is, om eene stelling buiten kijf te brengen, welke waarheid met betrekking tot de onderwerpelijke zaak van veel gewigt mag worden geacht.

I. Na dit een en ander als nu overgaande tot het eerste punt van voorstel of behandeling, loopende over de benoodigde fondsen tot bekostiging der middelen ter wering of voorkoming van de verspreiding der longziekte, en tot vinding der kosten van eventueel uittekeeren schadevergoedingen, stellen wij ons voor dat daarbij vereischt wordt eene beantwoording van de drie volgende vragen:

- 1°. Welke moeten de middelen zijn tot wering en tot voorkoming van verspreiding der longziekte?
- 2°. Welke kosten worden gevorderd tot het aanwenden dier middelen?
- 3°. Hoe moeten en kunnen de kosten dier middelen gevonden worden?

1°. *Welke moeten de middelen zijn tot wering en tot voorkoming van verspreiding der longziekte?*

Categorisch en eenstemmig is ons gevoelen nopens de beantwoording dezer vraag. — Er zijn slechts twee middelen daartoe. — Aanwenden van politie-

maatregelen , om de aanbrengrst der besmetting van buiten de Provincie te weren , is het eene , en daarvoor is bereids ook op de Provinciale Begrooting van 1848 eene som van f 7000—* toegestaan. Het andere bestaat in het dooden van daadwerkelijk of vermoedelijk longziek rundvee niet alleen , maar ook van alle andere schijnbaar gezonde runderen , welke met werkelijk of vermoedelijk besmette in zoo directe of indirecte aanraking hebben verkeerd , dat overneming en voortplanting der besmetting te duchten is.

Als bijkomende maatregelen doen zich voor het onbruikbaar maken en begraven van gedood vee , met deszelfs beklcedselen , het nemen van voorzorgen tegen het gebruik der mestspecie van de zathen , waar de ziekte zich heeft geopenbaard , van het hooi en stroo aldaar , de zuivering van stallen , afsluiting van weiden , enz.

Wij stellen , Edel Groot Achtbare Heeren ! het middel van dooding voor als het eenig afdoende , wanneer de longziekte zich voordoet. Zonder toch te treden in een onderzoek of die ziekte onvoorwaardelijk moet worden beschouwd als van ongeneesbaren aard ; — of het der kunst , in sommige gevallen heeft mogen gelukken , haar met gunstig gevolg te bestrijden ; — of haar eigenlijk wezen voldoende bekend is , om voedsel te geven aan de hoop , dat eenmaal een vijand zal kunnen worden betemd , die zooveel verwoesting reeds heeft aangerigt ; — zonder daarbij stil te staan , achten wij voor het heil der Provincie slechts voor oogen te moeten houden , dat de ondervinding de longziekte , sinds haar ontstaan en hare ontwikkeling , hier te lande , in de laatste jaren , gekenschetst heeft als eene verderfelijke kwaal , wier aanleidende oorzaken evenmin als wijze van genezing , zoo mogelijk , nog niet bekend schijnen te zijn. Spruit zij voort uit eenig in de lucht aanwezig , van weersgesteldheid of andere redenen afhankelijk , en voor het rund schadelijk bestanddeel ? Doet plantaardig voedsel en zoo ja , welk , haar te voorschijn treden ? Kunnen slechte verzorging en voeding haar doen ontstaan ? Loopen deze verschillende omstandigheden somtijds zaunen om haar geboren te doen worden ? Is overbrenging der besmetting , alleen door aanraking der runderen met elkanderen , de oorzaak harer verspreiding , of doen ook levenlooze voorwerpen , welke met het besmette beest in contact zijn geweest , haar voortplanten ? Kortom , is zij epidemisch , of is haar karakter bloot contagieus ? — De Veeartsenijkunde heeft , voor zoo verre ons bekend , die vragen nog niet voldoende opgelost. — Dit alleen weten wij , door de droevige ondervinding , dat de longziekte , hoe of waar door dan ook ontstaan , besmettelijk is in de hoogste mate , en geene te krachtige maatregelen kunnen worden genomen om hare verspreiding te weren.

Het spreekt intusschen van zelf , dat het middel van afmaking niet onberaden en voetstoots moet geschieden. De gelegenheid tot een naauwkeurig onderzoek van deskundige Vee-artsen moet hetzelfde vooraf gaan. Dadelijke en

strikte afzondering van het rund, moet daarom de eerste voorloopige maatregel zijn, om daartoe de gelegenheid te geven en de mogelijkheid tot overbrenging der besmetting te voorkomen. Bij den minsten twijfel echter, moet afmaking van het vermoedelijk besmette rund aangewend worden, en, bij bevestiging van het vermoeden, ook het verder vee op eene stalling of zathe, zoo lang niet het aantal zieke runderen, op verschillende plaatsen, zoo groot zal zijn geworden, dat de longziekte geacht moet worden een algemeen heerschend karakter te hebben aangenomen, en daardoor de uitvoering van het middel van dooding niet meer kan plaats hebben.

Wanneer wij derhalve het tot dus verre gezegde zamen trekken, is ons antwoord op de eerste vraag, hetwelk wij vermeenden schuldig te zijn, dit, *dat onmiddellijke afzondering van vermoedelijk longziek rundvee, na bewerkstelligd onderzoek opgevolgd door eene dooding van hetzelfde en van alle andere, hoezeer schijnbaar gezonde runderen, daarmede op ééne stalling, in ééne weide, of op welke andere wijze ook in directe of indirecte aanraking geweest zijnde, en door alle maatregelen van voorzorg, in verband daarmede, om ook daarna verspreiding door de bekleedselen, hooi, mest of dergelijke voorwerpen te voorkomen, tot dus verre de eenige bekende en daarom ook nog steeds in toepassing gebrachte middelen zijn, die aangewend moeten worden, -- onverlet buitendien zoodanige politie-verordeningen, als tot voorkoming van de overbrenging der besmetting van buiten de Provincie noodzakelijk zijn.*

2°. *Welke kosten worden gevorderd tot de aanwending dier middelen?*

Het antwoord op deze vraag is hoogst moeilijk, en zoude onmogelijk zijn, wanneer hetzelfde in eenen bepaalden zin van onfeilbare berekening kon worden gevorderd. - Raming is hier slechts denkbaar, naar dien het geheel afhankelijk is van het meer of minder zich opdoend getal van ziektegevallen, welke kosten benoodigd kunnen doen wezen. Die raming is in de uitkomst uit den aard der zaak aan veel wisselvalligheid onderhevig.

Wanneer men zich echter voorstelt, dat, blijkens het daaromtrent reeds aangevoerde, niet gesteund moet worden op hulp uit het Rijksfonds voor den landbouw, dan zal het aan UEd. Gr. Achtb. al dadelijk moeten opvallen, dat eene meer aanzienlijke som, dan die, welke op de Provinciale Begrooting voor 1848 beschikbaar is gesteld, om te dienen voor die gevallen, *waarin uit het Rijks fonds geene schadevergoeding mogt kunnen worden erlangd*, benoodigd is, nu de zekerheid mag worden geacht te bestaan, *dat in den regel er GEENE GEVALLEN meer zullen kunnen voorkomen*, waarin eene te gemoetkoming uit dat fonds zal kunnen worden verkregen. — Veranderde omstandigheden sints door UEd. Gr. Achtb. eene som van f 14000 tot gezegd einde werd voorgedragen en toegestaan, vorderen eene aanzienlijke verhooging van dat cijfer.

De ziekte gevallen in dit jaar hebben tot nu reeds geleid tot het doen afmaken van zes stallen met vee. Voor het eerste geval zal nog vergoeding plaats grijpen uit het fonds voor den landbouw, naardien zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken daarbij magtiging heeft verstrekt op den Heer Staatsraad, Gouverneur. — Voor de vijf laatste gevallen echter niet, — dewijl, gelijk wij reeds hiervoor hebben aangevoerd, daarin geene afmaking heeft plaats gehad op eenige magtiging van Regeringswege, maar door ons, als daartoe bij de wet mede bevoegd verklaard, de dooding is gelast. — Door de schadevergoedingen, welke dien ten gevolge zullen moeten worden gegeven, zal het op de Provinciale Begrooting toegestane fonds van f 14000[»] reeds voor een groot deel, zoo niet geheel geabsorbeerd, worden. — Andere gevallen, die zich hebben geopenbaard, doen denken, dat althans eenig daarvan eventueel te resteren bedrag spoedig zal moeten worden besteed en welligt ongenoegzaam zal wezen. — Wij zouden dus aldra in de moeilijke omstandigheid verkeeren, van buiten magte te zijn om, bij gebreke aan fondsen, den erkend nuttigen maatregel van dooding ten uitvoer te doen leggen, tenzij een op genoegzaam ruime schaal genomen bedrag ter onzer beschikking worde gesteld. — Wij achten nu daartoe, boven het reeds op de Begrooting toegestane, hetzelfde niet lager dan op f 50 à f 60,000[»] te moeten voorstellen, daar toch, bij onverhoopte vermeerdering van ziekte gevallen, spoedig aanzienlijke geldsommen benoodigd zullen kunnen zijn.

Wij achten evenwel ook geen voorslag tot een hooger maximum voor dit jaaraan UEd. Gr. Achtb. te moeten doen, omdat onze bedoeling niet is een blijvend fonds te creëren, uit welks opkomsten of renten de schadevergoedingen, met den aanleve, van dien zullen worden bestreden, maar alleen gelden te vinden, waaruit dadelijk en zonder eenige reserve of kapitalisatie kan worden betaald. Onze meening is, om ook voor het jaar 1849, in de eerlang te houden gewone Vergadering, voorstellen aan UEd. Gr. Achtb. te doen, om op de begrooting voor dat jaar fondsen te vinden voor hetzelfde doel. Wij beperken ons thans tot het loopende jaar, uithoofde de fondsen, welke wij beoogen, in aard moeten strekken tot eene suppletie of verhooging van voor hetzelfde doel reeds op die Begrooting van dat jaar toegestane.

3°. *Hoe moeten en kunnen middelen tot bestrijding der bedoelde kosten gevonden worden.*

Die middelen *moeten* in de Provincie zelve gevonden worden, want het Rijk verstrekt dezelve niet, zoo als aan UEd. Gr. Achtb. is aangetoond.

Die kosten *kunnen* ook in de Provincie zelve gevonden worden, dewijl het overwegend algemeen belang, gelegen in de noodzakelijkheid daarvan, met regt opofferingen daarvoor kan doen vergen.

Wij spreken van *algemeen* belang daarbij. Immers het zal wel geen be-
toog behoeven, dat alle ingezetenen van dit Gewest, die in eenigen op-
zichte tot den landbouw en veeteelt in betrekking staan, het grootste belang
hebben bij het behoud van eenen Veestapel, die de hoofdbron uitmaakt van
Vrieslands welvaart, waarmede alle andere bronnen van vertier in verband
staan.

Ja, allen hebben belang daarbij. Dat echter van den veehouder is meer
direct, dat van de grondeigenaars meer indirect en dat ook van deze laatsten
is verschillend, naar mate het gebouwde of ongebouwde eigendommen betreft.

Deze overweging heeft ons geleid tot het beginsel, dat *en* van de Veehou-
ders *en* van de eigenaars van gebouwen of landerijen eene belasting moest
worden gevegd, naar eenen maatstaf, waardoor het hiervoor door ons gemelde
bedrag zal kunnen worden erlangd. — Het verschil inmiddels van betrekkelijk
belang heeft ons daarna moeten voeren tot de stellingen:

- a. Dat door de veehouders betrekkelijk meer dan door de grondeigenaars
moet worden gecontribueerd.
- b. Dat, van de grondeigenaars, die der ongebouwde eigendommen betrek-
kelijk meer zullen moeten dragen dan die der gebouwde.

In eene verdere distinctie te treden van den aard der gebouwde en onge-
bouwde eigendommen zelve, en onderscheid te maken tusschen boschgrond,
bouw-, hooi- en weilanden, of wel anders, is ons niet verkieslijk voorgeko-
men, als aan zeer groote moeilijkheid in de uitvoering onderhevig.

Met deze grondslagen voor oogen, is ons gevoelen, dat eene belasting op
de runderen moet worden geheven, over het loopende jaar 1848, ten bedrage
van *vijf* cents voor ieder runderbeest, hetwelk den ouderdom van één jaar
nog niet zal hebben bereikt; — van *tien* cents beneden de twee jaren, van
twintig cents beneden de drie jaren en van *vijfendertig* cents boven de drie
jaren. De opklimmende verhouding, daarbij in acht genomen, berust op het
in onze oogen meer of minder voordeel en genot, hetwelk de veehouder van
de runderen heeft, naar mate van derzelve ouderdom.

Naar de laatste nu deswege bekende uitkomsten, mag worden aangenomen,
dat in deze Provincie aanwezig is een getal van ongeveer 170,000 stuks run-
deren, waarvan naar dezelfde uitkomsten

30000 beneden 1 jaar tegen vijf cents zouden geven	f 1,500,„
30000 beneden 2 jaar à tien cents	„ 3,000,„
30000 beneden 3 jaar à twintig cents	„ 6,000,„
80000 boven 3 jaren à vijfendertig cents	„ 28,000,„

Hetgeen alzoo s. c. eene som zoude opbrengen van . . . f 38,500,„

Transp. f 38,500,»

Onder vermindering evenwel met het bedrag der Collecte-
loonen en andere onkosten op de inning.

De hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde
eigendommen bedraagt f 195,092,65.

Bij heffing van ééne opcent daarop zoude worden ver-
kregen f 1,950,92⁵

Die van de ongebouwde eigendommen
beloopt f 708,845,91

Bij heffing van 2½ cents daarop zou men
verkrijgen. » 17,721,14⁵

Te zamen f 19,672,07

Weshalven op die wijze van de Veehouders en grondeige-
naars gezamenlijk zoude worden verkregen eene tot het
oogmerk voldoende som van f 58,172,07

Wat nu de veehouders betreft, wij gelooven te mogen aannemen, dat eene belasting naar voormelden maatstaf bij den zoo uitgebreiden en voordeeligen veehandel, bij de welvaart vooral ook buitendien van den boerenstand in deze Provincie, niettegenstaande de anders in vele opzigten ongunstige tijds omstandigheden, niet bezwarend kan zijn. De opoffering, welke daardoor verlangd wordt is, in verhouding tot het doel, niet drukkend, en ieder landman, die zij ware belangen kent, zal dezelve gaarne doen.

Wat de eigenaars van landerijen en gebouwen aangaat, ook zij zullen zich wel niet bezwaard kunnen achten door de verplichting om eenige weinge opcenten te betalen tot de bekostiging van middelen, welke voor de verkoops- en huurswaarde hunner eigendommen van zoo groot belang zijn.

Aan ééne bedenking echter, die zich daarbij zoude kunnen opdoen, moeten wij te gemoet komen; zij is die, welke geput zoude kunnen worden uit eene litterale opvatting van de bewoording: *werken*, in art. 148 der Grondwet. — Hoezeer dat artikel nimmer in eenen beperkten zin is opgevat en toegepast, het zij hier, het zij, voor zoo verre ons bekend, elders, en de daaraan gegeven beteekenis steeds die is geweest van *zaken* in het algemeen, gaf echter in het vorige jaar de toenmalige Minister van Binnenlandsche Zaken, bij de Voordragt op de Provinciale Begrooting van 1847 eener heffing van opcenten op het gedistilleerd en den Wijn, om daarmede eene voorgestelde leening van f 12,000-» voor het verleenen van schadevergoeding wegens afmaking

van schijnbaar gezond of verdacht vee, te dooden, te kennen, dat die heffing niet kon worden geautoriseerd, aangezien art. 148 der Grondwet moet geacht worden alleen voor *werken* het heffen van buitengewone opcenten toe te laten. Dien ten gevolge werd door Z. M. den Koning, blijkens Hoogst deszelfs besluit van 2 Januarij 1847, no. 59, gedifficulteerd daarin — en men zou bij dat precedent welligt ook nu dezelfde moeilijkheid hebben te duchten, wanneer wij niet in staat waren aan UEd. Gr. Achtb. de mededeeling te doen, dat de Regering in dit opzigt thans tot andere inzigten schijnt gekomen te zijn, welke, onzes erachtens, ook de ware zijn, naardien art. 14 der Wet van 12 Julij 1821 (Staatsblad no. 9,) het heffen van opcenten toelaat niet alleen voor *werken* in den engeren zin, het zij Waterstaats werken, of andere in de Provincie, maar in het algemeen tot bestrijding der uitgaven van *Provinciaal belang* enz. — Het tegenwoordig tijdelijk hoofd van het Departement van Binnenlandsche Zaken, gaf namelijk aan den Heer Staatsraad, Gouverneur dezer Provincie, bij gelegenheid der toezending van het afschrift van het Koninklijk besluit, uit kracht waarvan UEd. Gr. Achtb. hier zijt zamen geroepen, te kennen, dat art. 14 der zoo even aangehaalde Wet *zeer wel* toelaat, dat uit het bedrag van de daarbij vermelde opcenten kosten, ook ter wering van de longziekte, worden gevonden, gelijk dan ook op de Provinciale Begrooting voor 1848 sommen daarvoor in uitgaaf zijn toegestaan. — Het bestrijden van soortgelijke kosten dus uit cene speciale Provinciale belasting op het rundvee zal voorzeker wel evenmin, of liever nog minder, aan eenige bedenking onderhevig kunnen zijn. — Zijne Excellentie zich daarbij verder uitlatende over den zin, waarin ten dezen voordragt zoude behooren te geschieden, is van oordeel, dat, vermits de op even gezegde Begrooting uitgetrokkene som onvoldoende blijkt te zijn, in het te kort moet worden voorzien, en dat zulks kan geschieden door, voor zoo verre de Staten mogten overgaan tot de verhooging van de thans reeds op die Begrooting gebragte posten ter wering van de longziekte, voor het daar door te ontstane te kort middelen van dekking voor te dragen.

Wij mogen ons derhalve vleijen, Edel Groot Achtbare Heeren! dat zich in dit opzigt van den kant der Regering geene moeilijkheid zal opdoen, en dat het beginsel thans door dezelve wordt gehuldigd, dat alle provinciale middelen dienstbaar mogen worden gemaakt aan zaken van provinciaal belang, en dat de voordragt daartoe niet meer beschouwd wordt beperkt te zijn binnen den engen kring van het onderhouden en aanleggen van *werken*, in de naauwere opvatting des woords.

Het aangevoerde zal, dit mogen wij vertrouwen, voldoende zijn om een voorstel te regtvaardigen, tot verhooging van de op de Provinciale Begrooting over

1848 onder art. 2 van het IX Hoofdstuk in uitgaaf voorkomende post van f 14,000— voor schadevergoeding wegens het dooden of afmaken van schijnbaar gezond of van door de longziekte aangetast te zijn verdacht vee.

Wij stellen diensvolgens aan UEd. Gr. Achtb. dusdanige verhooging met een bedrag van f 55,862,07 voor.

Tot vinding van het daardoor ontstaande te kort op gezegde Begrooting, stellen wij UEd. Gr. Achtb. verder voor, de gebouwde eigendommen over 1848 als nog te belasten met *éne* opcent op de hoofdsom der Rijks belasting, en de ongebouwde met *twee en een halve* cents, waardoor, volgens eene reeds hier vóór medegedeelde berekening, wordt verkregen eene som van f 19,672,07

Voorts om eene belasting te heffen van de runderen, welke naar den hiervóór aangegeven maatstaf en na aftrek van zes procent voor betrekkelijke kosten van inning, geacht moet worden te kunnen geven f 36,190,»

Makende te zamen een bedrag van . . . f 55,862,07

Wij hebben dien ten gevolge de eer aan UEd. Gr. Achtb. te exhiberen eene suppletoire begrooting voor het jaar 1848, waarop onder de betrekkelijke hoofdstukken in ontvang en uitgaaf een en ander wordt aangebragt.

Voor zoo ver nu de inning der opcenten betreft, kan zich geene zwaarigheid opdoen of liever zal geene andere dan de gewone voordragt behoeven te geschieden, om eene heffing daarvan te regelen, naardien, volgens het tweede lid van het reeds meermalen aangehaalde art. 14 der Wet van 12 Julij 1821 (Staatsblad no. 9,) dezelve, gelijktijdig met de hoofdsommen der Rijks belasting, door 's Rijks ambtenaren moeten worden gepercipieerd. Alleen zal, uit hoofde *en* de biljetten voor de grondbelasting reeds uitgegeven zijn *en* reeds verschillende termijnen daarvan verschenen zijn, de perceptie der bedoelde opcenten over dit jaar niet meer gelijktijdig met de hoofdsommen kunnen geschieden, dan met betrekking tot de termijnen van dezelve, welke, bij het toestaan der voordragt, nog loopende en niet vorderbaar of voldaan zullen zijn, weshalven, zoo veel noodig, eene magtiging of goedkeuring van Z. M. den Koning, in dien zin, bij de voordragt zal moeten worden verzocht.

Voor de Provinciale Belasting echter op de runderen, zal een Reglement van heffing noodig wezen, hetwelk aan 's Konings goedkeuring moet worden onderworpen, en het is daarvoor, dat wij aan UEd. Gr. Achtb. voorstellen het navolgende Concept daarvan :

REGLEMENT voor de heffing eener belasting op de runderen in de Provincie Vriesland, over het jaar 1848, tot bestrijding der kosten van de middelen ter wering en voorkoming van verspreiding der besmettelijke longziekte onder dezelve.

Art. 1.

Door alle Veehouders binnen de Provincie Vriesland, zal, gedurende het jaar 1848, ten kantore van de Ontvangers der Steden en Grietenijen, voor ieder zich binnen dezelve bevindend rund, worden opgebracht als volgt: voor een rund beneden den ouderdom van één jaar, VIJF cents, — daarboven, doch beneden de twee jaren, TIEN cents, — daarboven, doch beneden de drie jaren, TWINTIG cents, en boven de drie jaren VIJF EN DERTIG cents, alles gerekend ten tijde der beschrijving.

x op delijden en plaatselijke welken door de doode Staatelijke Besoedeling onder goederkeuring van Gedeputeerde Staten, sullen warden aangewesen en bekend gemaakt

Art. 2.

De beschrijving voor deze belasting zal geschieden door of van wege de hoofden der Plaatselijke besturen, die daartoe eene opneming van al de in hunne Gemeenten aanwezige runderen zullen doen bewerkstelligen, en daarvan, naar de onderscheiding in art. 1 aangeduid, eenen Staat opmaken, welke den Ontvangers zal strekken om naar denzelven de noodige kohieren op te maken, die door Gedeputeerde Staten der Provincie executoir zullen worden verklaard.

Art. 3.

De beschrijving zal moeten plaats hebben in de eerste helft van de maand, na de afkondiging en bekendmaking van dit Reglement, #

Art. 4.

De reclames tegen abusive, verkeerde of te hooge aanslagen zullen moeten worden ingediend bij Gedeputeerde Staten, binnen éene maand na de uitreiking der biljetten, die daarop, na verhoor der betrokkene Plaatselijke besturen, de plano zullen beslissen.

In geen geval echter, zal, onder voorwendsel van reclame, de betaling der belasting achterwege mogen worden gelaten, behoudens restitutie bij toewijzing.

Art. 5.

Tot goedmaking der kosten van beschrijving, opmaken der kohieren en ontvangloonen, zal boven deze belasting niets worden geheven, maar het bedrag daarvan, tot hoogstens zes ten honderd, uit de op te brengen sommen zelve worden bestreden.

zal, vóór de opbrenging van de hieren, de Staat het vrij en lichte doede, gedurende twee, drie of vier jaren, ten belangen van den lippen, zoodanige vaten, als de vaterlijke St. van dantou ternaamissen volderende de. En maseen, tlen de alle de. rge de volderende de gelegenheid velen warden tlen hieren opaanmakin.

tegen dien Staat, mandeling of schriftelijke, mede te deelen aan het Staatelijke vater, op welke, by de opmaking van het kohier, doaden ontvangten moeten warden geallende.

Art. 6.

De betaling zal moeten geschieden in één termijn ^{(binnen den tijd van twee maanden, na de uitreiking van de kennisgevingen of biljetten, *van dezelven.*} ^{*in plaats van de*} ^{*vermelli, en*} ^{*alleen gevalle*}

Art. 7.

Bij wanbetaling of weigering zal tegen de nalatige veehouders tot verhaal van hun verschuldigde worden geprocedeerd op de gewone wijze, overeenkomstig de bestaande wetten.

Art. 8.

De opbrengst dezer Provinciale belasting, zal uitsluitend bestemd zijn om daaruit te verstrekken schadevergoeding aan de eigenaars van runderen, die, ten gevolge van de longziekte, of, hoezeer schijnbaar gezond, uit hoofde van derzelver directie of indirecte aanraking met door de longziekte aangetast of daarvan verdacht vee, of in het algemeen tot wering van die ziekte of derzelver verspreiding, op last van Gedeputeerde Staten der Provincie, worden gedood, zoo mede om uit dezelve de daartoe betrekkelijke kosten te bestrijden, in die gevallen, waarin die vergoeding en kosten niet verstrekt worden uit het Rijksfonds voor den landbouw.

Art. 9.

Wanneer het geheele bedrag der opbrengst blijken zal niet benoodigd te wezen tot het doen van betalingen in het jaar 1848, naar aanleiding van het voorgaande artikel, zal het overschietende in opvolgende jaren tot hetzelfde einde dienstbaar worden gesteld en in geen geval eene andere bestemming kunnen erlangen, dan ten behoeve van de Veeteelt en den Landbouw in deze Provincie.

Art. 10.

Ieder veehouder, die weigerachtig mogt zijn de voor de beschrijving noodige opgaven en inlichtingen te geven aan het hoofd des Plaatselijken bestuurs, ^{aan} of de door ^{het} ~~dezelven~~ met de beschrijving belaste Veldwachters, Politie bedienden, of andere gekwalificeerden, zal gestraft worden met eene geldboete van f ^{3.-} ~~25.-~~ tot f ^{20.-} ~~75.-~~ en ~~gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen.~~

Buiten de reeds hiervoor ontwikkelde beginselen, moge, ter toelichting van de bepalingen van dit voorgestelde Reglement, nog strekken het navolgende:

ad art. 1. Eene opdracht van de inning der belasting aan de Stedelijke of Grietenij Ontvangers is het meest geschikt voorgekomen en zal ook wel aan geene bedenking onderhevig kunnen zijn, wanneer, buiten alle bezwaar der Gemeenten, de daartoe noodige kosten overeenkomstig het bepaalde bij art. 4 hierna worden gevonden.

ad art. 2. De voor de belasting noodige beschrijving van het rundvee wordt aan de hoofden der Plaatselijke besturen opgedragen, gelijk insgelijks bij de wet van 30 Mei 1840, art. 3, het geval was. — Die bemoeijing schijnt eigenaardig niet wel op eene andere wijze te kunnen geschieden, zonder of in kostbare opneming te vervallen, of ook bijzondere gekwalificeerden op verschillende plaatsen daartoe te benoemen. — Tot bevordering ook van eenvormigheid en spoed, strekt deze opdracht, en men mag zich, om het belang der zaak, vleijen, dat de hoofden der Plaatselijke besturen zich zullen beijveren, om daaraan gevolg te geven. — Tot eenig bezwaar voor de Gemeenten kan deze verplichting niet leiden, uit hoofde de opneming zelve door vertrouwde Veldwachters of Politie-bedienden kan plaats hebben, ten welken einde in het artikel is gesteld: *Door of van wege de hoofden der Plaatselijke besturen enz.*

ad art. 3. Ten einde, na goedkeuring en bekendmaking des Reglements, de invordering der belasting zoo spoedig mogelijk te doen plaats hebben, wordt bepaald, dat de beschrijving in de eerste helft der maand daarna moet plaats hebben. — De wet van 30 Mei 1840 schreef eene beschrijving op een en denzelfden dag voor. — Men heeft gemeend dit voorschrift niet te moeten navolgen, uithoofde het, bij gebreke van genoegzaam personeel van beambten, in sommige gemeenten, aan moeilijkheid onderhevig konde zijn dusdanige verplichting stipt na te leven.

ad art 5. Het bedrag, dat de belasting kan renderen, is voldoende geacht om niet, op de anders gebruikelijke wijze, den aanslag van iederen Contribuabele te verhoogen met eene bijdrage voor kosten van beschrijving, perceptie enz.

ad art. 6. De betaling is gesteld binnen twee maanden na de uitreiking van de kennisgevingen of billetten, uit hoofde eens deels een genoegzaam termijn aan de betrokkene Contribuabelen behoort te worden gegeven, en ten anderen geen nader en bepaald tijdstip konde worden gefixeerd, als afhankelijk van den tijd van het in werking brengen des Reglements, na bekomene Koninklijke goedkeuring.

ad. art. 7. Bij wanbetaling kan tegen de nalatigen niet anders worden ge-procedeerd dan tot verhaal, overeenkomstig de bestaande wetten, op de gewone wijze, uit hoofde het middel van parate executie, exceptief van aard, alleen krachtens eigenlijke wet kan worden aangewend, en dus eene bedreiging daarvan de grenzen van het provinciaal gezag zoude overschrijden.

ad art. 8. Het voorbehoud, aan het slot van dit artikel gesteld, is noodzakelijk geoordeeld, uit hoofde, hoezeer, naar aanleiding van het hiervoor aangevoerde, eene verdere te gemoetkoming uit het fonds voor den landbouw niet meer, althans niet meer in den regel, zal zijn te wachten, echter alle denkbeeld van afstand als het ware van ondersteuning uit hetzelfde moet worden vermeden, en om dus getrouw te blijven aan de stelling, waarvan, bij de heffing van de belasting, behoort te worden uitgegaan. Kan in eenig geval nog schadevergoeding uit gedacht fonds worden verkregen, — leiden bijzondere omstandigheden daartoe, dat Gedeputeerde Staten vermeenen zullen redenen te hebben daartoe, in het een of ander geval, bemoeijingen te doen, — dan zal de onderwerpelijke bepaling hun tot grond van wettiging dier bemoeijing strekken.

ad art. 9. De belasting is in aard strekkende voor de middelen tot wering van de verspreiding der longziekte, over het jaar 1848. — Het is onzeker of haar geheel bedrag daartoe al of niet zal moeten worden besteed. Zoo niet, dan zal altijd de bestemming van het overschietende montant geene andere dan eene met het doel der opbrengst overeenkomende kunnen zijn, doch het gebruik daarvan nader moeten worden geregeld, en zullen daartoe casu quo nadere voorstellen moeten geschieden.

Wij voegen hierbij nog de opmerking, dat het wenschelijk zoude zijn, dat, even als bij de Wet van 1840 is bepaald, de kohieren, staten en alle andere stukken, benoodigd krachtens het voorgestelde Reglement, geheel vrijgesteld worden van alle zegel en registratie kosten, — en wij achten daarom aan UEd. Gr. Achtb. mede te moeten voorstellen, om Z. M. den Koning eerbiedig te verzoeken, krachtens art. 29 der Wet van 31 Mei 1824¹, no. 36, in het algemeen belang zulks toe te staan.

*in art. 44 der
wet van 3 Oct. 18
(Stat. bl. 21: 47)*

II. Het tweede punt, waarover wij voorstellen aan UEd. Gr. Achtb. wenschen te doen, betreft het ontwerp van een Reglement of bepalingen, zoo noodig, volgens welke de te geven schadevergoedingen, uit de door de Provinciale heffing op de eigendommen en de belasting op de runderen voort te spruiten fondsen, zullen worden geregeld.

Eene regeling van dit onderwerp is allezins noodig. — De Veehouder, die zich aan de maatregelen van het openbaar gezag moet onderwerpen,

welke, voor de algemeene veiligheid en welvaart, de dooding van zijn ook schijnbaar gezond vee vorderen, heeft regtmatige en billijke aanspraak op schadevergoeding. Hij mag bovendien verwachten dat het openbaar gezag hem die schadevergoeding zoo spoedig mogelijk doe toekomen, ten einde de schade niet grooter te doen zijn, dan een volstrekt onvermijdbaar gevolg is der omstandigheden, — met andere woorden, tegen den maatregel van afmaking moet overstaan de zekerheid eener *billijke en spoedige vergoeding*.

Wij hebben echter geoordeeld dat het nuttig en belangrijk was een Reglement daarvoor daar te stellen, hetwelk werking en toepassing kan hebben niet alleen met betrekking tot de schadevergoedingen, welke verleend zullen moeten worden uit de middelen over 1848, die tot onze beschikking zullen worden gesteld, wanneer door UEd. Gr. Achtb. het daartoe gedaan voorstel zal zijn aangenomen, maar ook in opzichte tot alle verder voor hetzelfde doel later beschikbaar te stellen Provinciale fondsen. Wij beoogen dus daarbij doorlopende of blijvende bepalingen, welke werken zullen, wanneer en zoo langer middelen zullen zijn of verschaft worden, om dezelve ten uitvoer te leggen. — De arrestatie van zoodanig blijvend Reglement zal UEd. Gr. Achtb. ontslaan van de moeite om ook bij de behandeling der Provinciale Begrooting voor 1849 en vervolgens telken jare, wanneer zulks noodig mogt worden geacht, zich met eene vernieuwing van hetzelfde onledig te houden.

Wij achten het voorstel, het welk wij daartoe aan UEd. Gr. Achtb. willen aanbieden, te moeten doen voorafgaan door de opmerking, dat, met betrekking tot dusdanige bepalingen, allezins van belang is het nog erkend bestaan en werken der wetten van 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842, naar dien wij uit die wettelijke bepalingen onze bevoegdheid, om den last tot dooding of afmaking te verstrekken, immers tot nog, moeten ontleenen. — Die grond van bevoegdheid, meenen wij, moet blijven bestaan, ten einde dezelve gefundeerd te houden op eigenlijke Wet, en niet bloot te staan aan het gevaar van derzelve betwisting. — Niet zonder bedenking toch komt ons voor de vraag: of art. 144 der Grondwet, het welk aan UEd. Gr. Achtb. de beschikking en beslissing overlaat van alles, wat tot de gewone politie en oëconomie behoort, behoudens 's Konings goedkeuring van de daaromtrent te maken Reglementen en ordonnantien, in dien uitgestreken zin kan worden opgevat, dat ook de last tot dooding, niet alleen van besmet of verdacht, maar ook van schijnbaar gezond vee, daar onder kan worden begrepen? Zou de uitvaardiging van dien last het gebied der gewone politie niet overschrijden?

Bij de bepalingen verder, welke wij aan het oordeel van UEd. Gr. Achtb.

willen onderwerpen , hebben wij , zoo na mogelijk , de voorschriften der Wet van 1840 gevolgd , altijd uitgaande van het denkbeeld , dat die voorschriften , door ongenoegzaamheid van het fonds voor den landbouw alleen , krachteloos zijn voor deze Provincie , en dat dus eigenlijk , behoudens enkele wijzigingen , de stand der zaak deze is , dat slechts de middelen of fondsen moeten worden gezocht , om derzelve toepassing te verzekeren. — Bij het verschaffen echter dier middelen uit *Provinciale* opbrengst , — beperking ook van derzelve aanwending tot de *Provincie* , — kortom bij eene bloot *Provinciale* aanwending van de zaak der schadevergoeding , moest ook noodwending derzelve regeling bij *Provinciaal* Reglement geschieden en zoude eene bloote verwijzing tot de Wet ongenoegzaam zijn.

Wij hebben dien ten gevolge de eer aan UEd. Gr. Achtb. voor te stellen , de arrestatie van het navolgende

REGLEMENT, *nopens de schadevergoedingen , welke uit de Provinciale fondsen van Vriesland zullen kunnen worden verleend , ingeval van dooding van door de longziekte aangetast , aangetast te zijn verdacht of schijnbaar gezond rundvee.*

Art. 1.

Wanneer door de Gedeputeerde Staten der Provincie , krachtens de bestaande wettelijke bepalingen , last wordt gegeven tot de dooding of afmaking van door de longziekte aangetast , aangetast te zijn verdacht of schijnbaar gezond rundvee , zal schadevergoeding worden gegeven op de wijze en den voet , in de navolgende artikelen omschreven , uit zoodanige fondsen , als daartoe , het zij jaarlijks , het zij anders , ter beschikking van dezelve zullen staan.

Art. 2.

Er zal schadevergoeding worden verleend :

- a. Voor runderen , welke door de besmettelijke en voor ongeneeslijk gehoudene of , na aanwending der noodige geneesmiddelen , ongeneeslijk bevondene longziekte , aangetast zijnde , tot voorkoming van verdere besmetting , en onder inachtneming van zoodanige voorschriften , als tegen misbruik kunnen waarborgen , worden *gedood* op last van Gedeputeerde Staten der Provincie en ten gevolge van het verslag van twee Rijks Veeartsen , waarbij onmiddellijk de toestand van de ziek een schijnbaar gezonde runderen moet worden geconstateerd.
- b. Voor zoodanig schijnbaar gezond vee , tot welks dooding , het zij om dat hetzelfde zich op eene stalling of in de weide in onmiddellijke na-

bijheid van of in aanraking met vermoedelijk of stellig door de longziekte aangetaste runderen bevindt, of om andere redenen, ter voorkoming van het ontstaan of van de verspreiding dier ziekte, last wordt gegeven door Gedeputeerde Staten.

- c. Voor aan de longziekte, na gedane aangifte bij het Plaatselijk Bestuur, doch vóór gegeven last tot dooding, gestorven vee.

Art. 3.

Voor geene andere runderen dan die, vermeld in het vorige artikel, wordt schadevergoeding toegekend, welke zich ook steeds eeniglijk zal bepalen tot eene vergoeding der getaxeerde waarde van het rund, zonder wijders, en zonder eenig inbegrip alzoo van gemis van gemaak.

Art. 4.

Tot grondslag voor de berekening van de schadevergoeding, zal strekken eene opneming van de waarde van het ^{te} doodden vee, door twee beëdigde deskundigen of taxateurs, te benoemen een door den betrokken eigenaar en een door het Plaatselijk bestuur zijner woonplaats, aan welken, bij verschil, een derde taxateur door Gedeputeerde Staten zal worden toegevoegd.

De taxateurs zullen bij hunne waardering tot grondslag moeten nemen het proces-verbaal der Veeartsen, vermeld in art. 2 sub. a.

Art. 5.

Om schadevergoeding te erlangen, moet door hen, die dezelve vragen, ^(door de taxateurs) bij de daartoe in te dienen declaraties, worden overgelegd:

- 1°. Een ^{er} verslag van twee door het Gouvernement erkende Veeartsen, ten blijk dat het vee, door de besmettelijke longziekte aangetast, of hoe zeer schijnbaar gezond, tot wering of voorkoming van verspreiding dier ziekte, onder derzelver toezigt en bijwezen is afgemaakt, en dat hetzelfde, met alle uiterlijke bekleedselen, nadat deze door inkerving of op eene andere daarin te vermelden wijze onbruikbaar zijn gemaakt, op eene behoorlijke diepte en op plaatsen, waardoor aan de gezondheid van menschen en vee, geene schade kan worden toegebracht, is begraven, ten zij tot verkoop of gebruik van het vleesch en de huiden, in eenig bijzonder geval, uitdrukkelijk magtiging mogt worden verleend.
- 2°. Een bevel tot afmaking, afgegeven door de autoriteit, in art. 2 vermeld.
- 3°. Eene akte van taxatie, opgemaakt door twee of drie daartoe volgens art. 4 benoemde en beëdigde taxateurs.
- 4°. Een door twee onpartijdige deskundigen afgegeven bewijs, dat de declarant het vee in gezonden staat heeft bezeten.

(door de taxateurs)
kanst en
lang die
Plaatselijk
Besturen

Art. 6.

De uitbetaling van de schadevergoeding, zal, na de inzending ^(doe der agder Raadelyke Bestuur) /de/ in het vorige artikel vermelde stukken, ten spoedigsten, en altijd binnen drie maanden ~~de~~ ^{na den dag van afmaking van het vee} plaats hebben, met bybetaling van 5% cents tot diender betaling

Art. 7.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd den verkoop en het verbruik van vleesch en huiden, afkomstig van runderen, welke overeenkomstig de bepalingen van dit Reglement en op hunnen last gedood zijn, al of niet toe te staan, en daaromtrent zoodanige bepalingen voor te schrijven, als zij in ieder bijzonder geval raadzaam zullen achten. — Bij verkoop zal de opbrengst daarvan, na aftrek der betrekkelijke kosten van afmaking en verdere, strekken in mindering der aan den eigenaar te verleenen schadevergoeding.

Art. 8.

Ingeval het vervoer of de verkoop van hooi, stroo of mest eens veehouders, bij wien de longziekte daadwerkelijk of vermoedelijk heeft geheerscht, als maatregel van voorzorg tegen verspreiding der besmetting wordt verboden door Gedeputeerde Staten, zullen dezelve in geldelijke schikking kunnen treden met den eigenaar, nopens de overdracht of den afstand daarvan, — tegen eene onderling te regelen som, en tot voldoening daarvan almede kunnen beschikken over de anders tot schadevergoeding bestemde Provinciale middelen.

Art. 9.

Aanspraak op schadevergoeding zullen alleen hebben zij, die zich niet weigerachtig zullen betoonen om hun vee, ingeval van belasting op de runderen, voor de beschrijving te laten opnemen, — die hun ziek of verdacht vee tijdig als zoodanig zullen hebben aangegeven bij het Plaatselijk bestuur; — die niet weigerachtig zullen zijn, om de personen door Gedeputeerde Staten gezonden wordende tot onderzoek, des noodig vergezeld van een hoofd des Plaatselijken bestuurs, in hunne behuizingen, stallen, in de weiden of andere plaatsen toe te laten; — die de van hen gevorderde opgaven, aanwijzingen of inlichtingen zullen geven, en zich op geenerhande wijze verzetten tegen de gelaste doeding; — die geen vleesch of de bekleedselen van afgemaakt vee zullen hebben opgegraven, hetzelve niet, zonder voorafgaande magtiging, verkocht of in consumtie zullen hebben gebragt; — die niet, door in andere stallen, des bewust, te gaan, of reeds ziek vee aan te koopen, zelve de ziekte ingesleept, of door achteloosheid, slechte verzorging en mishandeling, door ongepast gebruik der beesten, derzelve ontstaan of verspreiding mogten veroorzaakt hebben; — die bij ziekelijkheid van eenig rund hetzelve dadelijk van hun verder vee zullen hebben afgezonderd en veeartsenijkundige hulp tijdig zullen

hebben ingeroepen, - en in het algemeen alle eigenaars of veehouders, die niet weigeren zullen om de in het belang van den veestapel, volgens de bestaande wettelijke verordeningen in dit Reglement vastgestelde of uit kracht daarvan te bevelen maatregelen op te volgen, of aan derzelve uitvoering geenerlei *filetijnce* belemmering in den weg zullen stellen.

Het blijft aan Gedeputeerde Staten voorbehouden in ieder bijzonder geval te beslissen in hoeverre de omstandigheden op de beoordeeling van de handelingen eens Eigenaars of Veehouders, tot de toekenning van de geheele schadevergoeding, volgens daarvan gedaane opneming en tauxatie, invloed kunnen hebben, en zullen dezelve bevoegd zijn, in eenige der zoo even genoemde gevallen, gedeeltelijke tegemoetkoming al of niet te geven.

Art. 10.

De weigerachtigen, nalatigen of bedrivers van handelingen, in het vorig artikel vermeld, zullen, voor zoo ver tegen dezelve ^{krachten de} ~~bij het Wetboek van Strafrecht, of bij de wettelijke bepalingen~~ van den 20 Mei 1840 en den 9 Julij 1842, (Staatsblad n°s 16 en 21) niet reeds straf is bedreigd, worden gestraft met *eene boete van* f 25 tot f 75, en eene gevangenisstraf van drie tot zeven dagen.

Bij dit aldus voorgestelde Reglement achten wij slechts weinige toelichtende opmerkingen te moeten voegen. — Dezelve bepalen zich tot de navolgende :

ad art. 3. Schadevergoeding, anders dan voor de getauxeerde waarde van het gedoode vee, is uitgesloten, ten einde niet bloot te staan aan aanzienlijke en van zeer verschillende beschouwingen in de Begrooting afhankelijke uitgaven van vergoeding.

ad art. 6. Het bepalen van een vast tijdstip, waar binnen uiterlijk de schadevergoeding moet worden uitbetaald, is raadzaam voorgekomen, ten einde aan den Veehouder zekerheid daaromtrent te verschaffen.

ad art. 7. Het voorbehoud, in dit artikel gesteld, grondt zich op het naar mate der verschillende omstandigheden al of niet raadzame, om het vleesch en de huiden te doen verbruiken. — Bij het aanwezig zijn der ziekte in eenen ergen graad, komt zulks ongeraden voor en in andere gevallen schijnt zulks, althans voor het schijnbaar gezonde vee, zonder gevaar te kunnen geschieden.

ad art. 8. De meening is, dat in opzichte tot hooi, mest of dergelijke voorwerpen, wel bij wege van op het algemeen belang gegronde politie maatregel, het gebruik en vervoer daarvan kan worden beperkt

of verboden, doch dat deze bevoegdheid niet in zich sluit die, om zich die voorwerpen toe te eigenen; - in zoodanige gevallen echter zal doorgaande de Eigenaar genegen zijn, om te dier zake in eene geldelijke schikking te treden, en de eigendom en beschikking naar eene onderling te regelen taxatie af te staan.— Ten einde in zoodanige gevallen wettiglijk over de daartoe noodige fondsen te kunnen beschikken, is de opneming dezer bepaling noodig voorgekomen.

ad art. 9. Het voorbehoud bij het 2° lid van dit art. 9, schijnt aannemelijk, uithoofde, hoezeer verzet of belemmering alle *aanspraak* op schadevergoeding wegneemt, de omstandigheden echter het wenselijke van eenige matiging van dat beginsel kunnen medebrengen.

Betrekkelijk het wenschelijke, om voor alle declaraties en verdere stukken en bescheiden, bij dit Reglement voorgeschreven, of daaruit voortvloeiende, vrijstelling van zegel- en registratiekosten te erlangen, geldt hetzelfde, als bij het Reglement van belasting op de runderen is vermeld, - weshalven ook daartoe het doen van een daartoe strekkend verzoek aan Zijne Majesteit den Koning wordt voorgesteld.

III. Het derde en laatste punt, dat door ons aan UEd. Gr. Achtb. moet worden voorgehouden, is het nader in behandeling nemen van het op den 6 Augustus 1844 door dezelve gearresteerde *Reglement tot voorkoming der verspreiding van de Longziekte onder het rundvee in de Provincie Vriesland.*

Dit Reglement is tot nog niet bekleed geworden met de Koninklijke goedkeuring.

Toen wij, na vruchteloos ettelijke maanden dezelve ingewacht te hebben, in den aanvang des jaars 1845, ons tot het toenmalig hoofd van het Departement van Binnenlandsche Zaken wendden te dier zake, ontvingen wij, onder dagteekening van den 1 Februarij aanvolgende, no. 170, 9° Afdeling, een antwoord van Zijne Excellentie, hetwelk het uitzigt op die Koninklijke goedkeuring als het ware nog onbepaald verschoof, althans dezelve van onderscheidene bijzondere omstandigheden afhankelijk maakte. — Zijne Excellentie de Minister gaf, namelijk, te kennen, dat in der tijd gelijksoortige voorstellen uit andere Provincien waren ontvangen, die echter, bij onderlinge

vergelijking, ook wat de hoofdbeginselen betrof, zoodanig uiteen liepen, dat derzelve goedkeuring, zoo als zij waren liggende, alle eenheid zoude doen ontbreken, en soms geheel met elkander in strijd zijnde maatregelen daarstellen. De overweging daarvan had doen besluiten om aan Zijne Majesteit den Koning het vaststellen van eenige algemeene maatregelen voor te dragen. — Dit was geschied; — doch de zaak had bij den Raad van State zoo vele zwarigheden ontmoet, dat zij ook op die wijze niet had kunnen worden afgedaan. — Eene in het laatst van 1844 door den Koning benoemde speciale Commissie tot het ontwerpen van een algemeen werkend Reglement van Politie, omtrent de behandeling en den vervoer van ziek en verdacht vee, had hare voorstellen ingezonden, die echter een nieuw onderzoek vereischten, zoodat voor als nog niet konde worden bepaald, welke de uitslag daarvan zoude zijn. — Daardoor en door eenige andere omstandigheden, zoo als door de Wet van den 9 Julij 1842 (Staatsblad no. 21.) en door het ophouden der heffing, vastgesteld bij de Wet van 30 Mei 1840 (Staatsblad no. 16.) was de stand der zaak aanmerkelijk verschillende met dien van het tijdstip van 20 Januarij 1842, toen Zijne Excellentie eene Circulaire uitvaardigde aan de Heeren Ge-deputeerde Staten der verschillende Provinciën, betrekkelijk deze aangelegenheid. De uitslag ook van een bij de tweede Kamer der Staten Generaal ingediend en nog hangend Wetsontwerp tot tijdelijke verlenging der belasting ten behoeve van het fonds voor den Landbouw, was nog onzeker, zoodat Zijne Excellentie tot dus verre terug gehouden was, en nog wierd, om het Reglement aan den Koning ter goedkeuring aanbieden, te meer daar bij het standpunt, waarop de behandeling der zaak in het algemeen zich bevond, die goedkeuring voor 's hands niet zoude kunnen worden tegemoet gezien; weshalven wij toen werden verzocht, om de maatregelen tegen de verspreiding der longziekte in deze Provincie te blijven regelen, zóó in den geest der wetten van 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842, in verband met de bepalingen van het Strafwetboek, als overeenkomstig de verschillende Instructien, krachtens die wetten, van tijd tot tijd, gegeven. — In dit Ministerieel antwoord, Edel Groot Achtbare Heeren! hebben wij toen voorloopig moeten berusten, in de hoop altijd, dat eerlang ontwikkeling en loop van de opgegevene omstandigheden het daarheen zouden voeren, dat Zijne Excellentie de verkrijging der Koninklijke magtiging bevorderde.

Toen evenwel, in het volgende voorjaar de longziekte wederom en wel in de aangrenzende Provincie *Overijssel* uitbrak, wierden wij gedrongen ons andermaal aan het Departement van Binnenlandsche Zaken te wenden. — Een onbeantwoord schrijven van den 17 Februarij 1846, werd op den 17 Maart aanvolgende met aandrang herhaald, en had als toen ten gevolge eene missive van Zijne Excellentie den Minister ad interim, van den 25 Maart, waar-

bij de opmerking werd medegedeeld, dat de invoering van het Reglement in verband stond met de wetten, welke nopens de zaak eerlang in de tweede Kamer der Staten Generaal zouden worden behandeld, waarvan de afloop behoorde te worden afgewacht.

Wij waren dien ten gevolge op nieuw verplicht den uitslag daarvan te gemeet te zien. — Toen evenwel in de maand Augustus reeds eenige weken waren verstreken na de behandeling dier wetten, en de bekende afloop daarvan van geen invloed meer konde zijn op eene invoering des Reglements, zonder dat eene Koninklijke goedkeuring verleend wierd, vervoegden wij ons met een eerbiedig, doch dringend adres bij Z. M. den Koning.

In stede van de verlangde goedkeuring, gewierd ons op dit adres eene missive van den Secretaris Generaal, waarnemende ad interim de betrekking van Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 6 October 1846, no. 128, 6 afdeling, waarbij ons, naar aanleiding van bij Kabinetschrijven verleende magtiging, wierd te kennen gegeven, dat eene aanneming der in het begin van dat jaar voorgestelde wetten, betrekkelijk het fonds voor den Landbouw, en hetgeen daarmede in verband staat, ook ten gevolge zoude hebben gehad eene eenparige regeling, voor al de Provinciën, van de politie maatregelen omtrent het vee; dat bij eene niet aanneming intusschen van dezelve, nu niets anders scheen over te blijven, dan het tijdstip af te wachten, om met een nieuw voorstel bij de Staten Generaal terug te komen, daar zich het denkbeeld niet aanbeval, om voor eene enkele Provincie een Reglement goed te keuren, waarbij, wat de uitvoering betreft, ook andere Provinciën kunnen betrokken zijn, en waardoor, in den gegeven stand der zaak, een *imperium in imperio* zoude worden daargesteld. — In *Zeeland* was dusdanig Provinciaal Reglement wel in der tijd toegelaten, doch de geheel afzonderlijke ligging dier Provincie had de aangevoerde bedenking meer op den achtergrond doen wijken daarbij.

Bij die missive werden verder eenige denkbeelden ontwikkeld omtrent het hoofddoel van alle ter materie betrekkelijke reglementen, hetwelk gezegd wordt te bestaan in de zorg, dat besmettelijk of verdacht vee buiten aanraking worde gehouden met gezond vee, als waarin het voorname middel zoude gelegen zijn tegen de verspreiding der smetstof, — omtrent de opvatting en toepassing van art. 459 van het Code Penal enz. terwijl daarbij de uitgevaardigde Circulaires en de hiervoren meermalen genoemde Handleiding, krachtens de slotartikelen der Wet van 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842, beschouwd worden *als bevelen ten deze van Regeringswege ten algeweenen nutte gegeven*, — op welker niet nakoming de straffen, bedreigd bij art. 10 der eerste Wet en art. 5 der laatste Wet, toepasselijk zijn. — Nog werd bij die missive, met betrekking tot de artikelen 19 en 20 des Reglements en in opzichte tot de bevoegdheid eens eigenaars om door longziekte aangetast rundvee

te doen slagten , verwezen tot hetgeen aan eene andere Provincie , op eene deswege gedane vraag , was medegedeeld , kennelijk gemaakt , dat het verkoopen en in consumtie brengen van het bedoelde vleesch , in strijd scheeu met de stellige verbodsbepaling van art. 10 der wet van 30 Mei 1840. Uit dit een en ander zal aan UEd. Gr. Achtb. geblijken dat , behoudens de enkele aanmerking op de artikelen 19 en 20 , zoo even vermeld , de niet goedkeuring des Reglements alsnog haren grond niet schijnt te hebben in het onaannemelijke van de bepalingen zelve van dat stuk , maar in beschouwingen van algemeenen aard , in het gewild verband daarvan met de reeds bestaande Wettelijke verordeningen , en in de steeds nog onvervulde pogingen der Regering , om het onderwerp van politie maatregelen , aangaande de longziekte , in stede van Provinciaal , algemeen te maken. — Daar nu zeer zeker dezelfde redenen die , blijkens de aangevoerde Misteriele missives , vroeger bestonden , thans grootendeels niet meer bestaan , — van geene algemeene politie maatregelen meer de kwestie schijnt te zijn bij het Gouvernement , en dus ook de goedkeuring van een bijzonder Reglement voor *Vriesland* naar dusdanige bepalingen niet meer kan toeven , — daar eindelijk geene dadelijke afdoende bedenkingen tegen dat Reglement zelve zijn voorgebragt , — en dus eene goedkeuring daarvan als nog nader kan en mag worden gevraagd , meenen ons te moeten bepalen tot het voorstel , dat bij UEd. Gr. Achtb. , na kennisneming van het medegedeelde , een nader in behandeling nemen des Reglements zich moet bepalen tot het besluit , dat er geene termen aanwezig zijn om daarin veranderingen aan te brengen , en dat mitsdien als nog op eene goedkeuring daarvan , zoo als het is liggende , moet worden aangedrongen , — te meer dewijl de op de artikelen 19 en 20 gemaakte bedenking niet aannemelijk is.

Als wij dus , Edel Groot Achtbare Heeren ! deze onze voordragt met de gedane voorstellen kortelijk zamen trekken , blijkt , dat bij dezelve aan UEd. Gr. Achtb. in overweging wordt gegeven :

- 1°. Om , uit aanmerking dat het op de begrooting voor 1848 toegestane fonds van f 14000,— ongenoegzaam is , om over dat jaar de kosten van de middelen tot voorkoming en wering van verspreiding der longziekte te dekken , die post te verhoogen met een bedrag van f 55,862,07 en tot dekking van het te kort , daardoor op die begrooting ontstaande:
 - a. eene heffing van opcenten op de gebouwde en ongebouwde eigendommen over dat jaar te doen , zoo als hiervoor is vermeld.
 - b. eene belasting op de runderen , mede over dat jaar , te leggen op de wijze en tot het bedrag , mede voormeld , — en te arresteren het voorgeslagen Reglement , daartoe strekkende.

- 2°. te arresteren het voorgestelde Reglement, nopens de schadevergoedingen, welke uit de Provinciale fondsen zullen kunnen worden verleend, ingeval van dooding van aangetast, aangetast te zijn verdacht of schijnbaar gezond rundvee. — Voorts zoo voor dit als voor het sub 1° vermelde Reglement in alles ontheffing van zegel- en registratiekosten te verzoeken van Z. M. den Koning.
- 3°. te besluiten, dat alsnog en op nieuw eerbiedig zal worden verzocht de Koninklijke goedkeuring op het Reglement tot voorkoming van de verspreiding der Lougziekte onder het rundvee in deze Provincie, en dat er geene termen bestaan, wijzigingen en veranderingen daarin aan te brengen.

En hiermede, Edel Groot Achtb. Heeren! is onze taak geeindigd. — Dat dezelve niet van moeilijkheid ontbloot was, zal, dit mogen wij verwachten, geredelijk worden erkend. Gaarne geven wij onze voorstellen aan het wikkend oordeel van UEdel Groot Achtbaren over en, het zij dezelve goedkeuring mogen verwerven, het zij afkeuring, om door een besluit tot andere en betere maatregelen vervangen te worden, daaraan te beurt valle, onze eenige wensch is, dat het geen door UEdel Groot Achtbaren in deze buitengewone Vergadering zal worden besloten, in deszelfs uitkomsten aan het heil en de welvaart van dit Gewest bevorderlijk moge zijn.

Leeuwarden, den 27 April 1848.

Gedeputeerde Staten van Vriesland,

(Get.) VAN S I J T Z A M A.

Ter ordonnantie van Dezelve,

(Get.) A. VAN DER L A A N.